

NOTES

SHLOMO AVAYOU: A LA RECERCA DE LA IDENTITAT ISRAELIANA

Shlomo Avayou, nascut a Izmir, Turquia, l'any 1939, emigrà a Israel als deu anys. La seva formació acadèmica tingué lloc a l'aleshores tot just creat Estat d'Israel, on es llicencià en llengua i cultura àrab.

La seva obra és poètica, tret del llibre de narrativa *Grinyol de graons*, on narra la seva infantesa viscuda al call d'Izmir. Shlomo Avayou que es defineix com un poeta israelià d'origen sefardí, comença des de molt jove a escriure: seran els anys d'aprenentatge. Només cap a la meitat dels anys seixanta considerarà madura la seva obra i es donarà a conèixer. Com la majoria dels artistes, pretén trobar un camí per expressar la seva particular visió del món. La seva primera vocació fou la pintura, activitat que mai no ha deixat de practicar i a la qual pensa dedicar-se totalment algun dia. En els seus poemes és fàcil entreveure-hi aquesta visió de pintor, ja que sempre parteix de paisatges i de realitats concretes: carrer, ocell, arbre; i d'aquí transcendeix a la significació espiritual que ell sent en cada cosa.

El poema *Girona* forma part del llibre *Retorn a Sefarad*, en que es recullen les emocions poètiques de l'autor, poeta israelià descendent d'aquells jueus expulsats, que retorna a Sefarad després de cinc segles d'exili. Allà es troba amb l'Espanya contemporània i també amb tots els vestigis d'una Edat Mitjana i un Torquemada dels quals no pot deslliurar-se. El poema comença amb la descripció del barri jueu sota la pluja, un indret concretíssim, el centre d'Isaac el cec, representatiu de l'abandó d'aquests llocs arreu del territori peninsular. El text parla de "colom", o de la "pregària nocturna", i ens remet al misticisme jueu, la Càbala, que a l'Edat Mitjana tingué a Girona un dels seus centres més importants.

Shlomo Avayou ha mirat d'allunyar-se del tema de la guerra, molt popular i habitual a Israel a causa de les circumstàncies polí-

tiques del país. Ell ha participat en aquestes guerres i en els seus poemes podria reflectir-ne l'experiència, però segons les seves pròpies paraules: "s'ha d'escriure no sobre el que hom pot escriure sinó sobre el que hom no pot escriure, sobre el que et colpeix profundament i que et força a escriure". El poema *Del desert a Jerusalem passant pels pares* reflecteix una situació excepcional: el novembre de 1973, en plena guerra del Yom Kippūr, Shlomo Avayou es trobava al front de Suez, a Egipte, quan va rebre la notícia de la mort d'un cosí seu als Alts del Golan. Deixant per uns dies l'escenari de mort i destrucció, Shlomo travessà tot el país per anar a casa dels seus oncles, i de passada visità també els seus pares. El contrast entre la crua realitat de la guerra i el jardí de la seva infantesa el van fer desitjar la possibilitat d'envellir calmosament en aquest país.

Un altre dels temes que el poeta no toca per diverses raons és el de l'amor, per por de no caure en un discurs banal. Tracta el tema alguna vegada, quan sent que hi ha alguna cosa veritable a dir-hi. Escriure la veritat, allunyar-la de la falsedat i la banalitat és una raó important per a ell. En el poema *Els cossos demanen ulls espirituals* mira de filosofar sobre els problemes cos/ànima, sobre la fe, les inhibicions, les pors. Tot això no té res a veure amb el nostre cos sinó amb la nostra actitud psicològica, espiritual. El cos no existeix "per se". Reflecteix el que passa per la nostra ment. El poema és prou explícit en aquest aspecte.

La vida de Shlomo Avayou, segons les seves pròpies paraules, és una vida insignificant, senzilla, corrent, sense heroismes, però hi ha moments importants en la vida de tota persona en què s'ha de prendre una decisió vital, s'ha de tenir coratge per anar-te obrint camí amb les teves pròpies mans. N'hi ha pocs d'aquests moments, i pel poeta, l'adopció de la seva filla Lior va ser-ne un, i se'n sent enormement orgullós d'haver-ho fet. El poema *Pare adoptiu* n'és una bona mostra.

Aquests quatre poemes que hem vist estan allunyats del tema principal de l'obra de Shlomo Avayou. La seva constant preocu-

pació, per la qual va canviar l'art de la pintura pel de la poesia, és la crisi d'identitat de la societat israeliana, o la lluita entre les mentalitats d'Orient i d'Occident que en un procés lent i difícil la conformen. La poesia li ha servit per prendre part en aquesta lluita. Havia de fer sentir la veu de la seva pròpia identitat, del seu procés d'integració en aquesta societat pluriforme, on ell s'integrà amb un passat no europeu, mediterrani oriental, sefardí. Amb aquest bagatge ha pres part en la lluita per integrar els elements vius i enèrgics del seu món cultural en el panorama de l'art i la literatura contemporanis d'Israel, dominats per patrons occidentals i europeus. La combinació d'una poesia antiquíssima de tradició mil·lenaria i dels corrents literaris europeus dels segles XIX i XX, conformen el nou món literari de l'Israel actual; però Avayou no vol deixar d'intervenir en aquest procés fent conèixer una identitat que també forma part del nou Israel, i que ell no vol deixar morir.

A la poesia *Un cràter al Nègueb* tracta el tema de Déu, del panteisme, tema que s'introduí a la societat israeliana quan els jueus vinguts d'arreu del món, i als quals s'havia prohibit tenir terres, comencen a conrear la terra d'Israel. El mateix poeta, laic, treballa en l'agricultura en un Kibbutz, i allà, en contacte amb la terra, sent el sentiment de germanor amb els elements naturals, amb l'herba, amb els arbres fruiters, les flors etc... En les regions seques la presència de Déu o l'experiència mística, semblen fer-se sempre molt més evidents, així com la pèrdua de la pròpia personalitat, que es fon amb la infinitud del desert. La presència de l'home desapareix, i no és pas casualitat que moltes reflexions estiguin lligades a vivències místiques en la presència física de la immensitat del desert.

“Jo sóc israelià, no dec res al passat. El passat és integrat dins meu”, diu Shlomo Avayou. En aquesta línia de sentiment podem trobar en la seva obra tot un seguit de personatges trets de la mitologia popular. És el cas del poema *Livyanica*. Aquest personatge porta un nom en “ladino” o castellà sefardí que podríem traduir en castellà modern per “pesadilla”, esperit femení de gran i feixuga

presència. En la tradició dels calls d'origen sefardí, el món era poblat d'esperits, fantasmes, dimonis i tota mena de personatges fantàstics, i els homes vivien enmig de tots ells, sempre vigilants de no fer-los enfadar i de no transgredir les normes per tal de conservar un equilibri convivencial. En aquest context, sempre s'encomanava algú a l'esperit amb un mot amable per no enutjar-lo i d'aquí el canvi de nom de "pesadilla" per "livyanica", amagant doncs darrere aquest nom l'esperit d'una senyora que no deixa dormir a les nits els nois joves perquè se'ls asseu sobre el pit i els ofega.

Amb aquests poemes ens arriba en català una petita mostra de l'obra d'aquest tan singular poeta israelià treballador del camp en un Kibbutz, però al mateix temps, immersit en la multiforme vida cultural del seu país en les categories de poeta, novel·lista i membre del PEN Club Israelità. La seva poesia no s'emmarca dins cap corrent concret de la poesia, i podríem dir doncs que es tracta d'un poeta independent que lluita per la creació d'una identitat per al seu país, formada de les múltiples tradicions que, ara per ara, la conformen de manera desigual.

EULÀLIA SARIOLA